

Szerkeszt6i iroda:

Belmagyar-utca v6g6n (M6riady-h6z), a hov6 a lap szellemi r6sz6t megillet6 k6zlem6nyek czimz6nd6k.

Az „Ellenz6k” el6fizet6si d6ja:

Eg6sz 6vre . . . 16 forint. Negyed6vre . . . 4 forint.
F6l6vre . . . 8 forint. Egy h6ra . . . 1 f6t 50 kr.

Egyes sz6m 6ra 5 krajcz6r.

Megjelenik mindennap, kiv6ve a vas6r- 6s 6nnepnapokat.

K6ziratok nem adatnak vissza.

ELLENZ6K.

POLITIKAI 6S T6RSADALMI NAPILAP.

Kiad6-hivatai:

Kolozsv6rt, Belk6z6p-utca 33-ik sz6m.

Egy n6gysz6z6 cenzit6metnyi t6r 6ra 4 krajcz6r. Gy6rosok, keresked6k 6s iparosok 6rkedvezm6nyben r6sz6sulnek.

Rekl6m sora 1 forint.

B6ly6g-illet6k minden hirdet6s ut6n 30 kr.

Hivatalos k6zlem6nyek sora 5 forint.

Nyilt6t6ri cikkek garmond sora ut6n 20 kr. fizet6nd6.

90%.

— Mennyi lesz a p6t6d6? —

A napokban egy nagyv6rad6i ujs6g vez6rcikk6n akadt meg a szemem. A vez6rcikk6t ezt a czimet viselte: „H6t sz6z6l6k k6zk6ltt6-emel6s” 6s azzal a k6rd6ssel foglalkozott, hogy a k6r6sparti P6ris j6v6 6vi k6lts6gvet6s6nek most k6sz6l6 el6ir6nyzata a p6t6d6nak, vagy mint ott nevezik, a k6zk6ltt6nek 6 sz6z6l6kkal val6 emel6s6t contemplálja.

Kett6s szemreh6ny6st tettem magamnak a cikk olvastakor.

Mint hirlapir6 k6rhzoztat6m magamat, hogy m6g nem tud6m: vajjon a mi kincses v6rosunk j6v6 6vi k6lts6gvet6se mivel fogja meglepni a v6ros polg6rs6g6t, de mint t6rv6nyhat6s6gi bizotts6gi tag is k6rhzoztatt6m, hogy mi u. n. „v6ros aty6k” a v6ros t6gyei fel6l 6lt6l6ban csak az utols6 perczben vesz6nk tudom6st. Tudakoz6dt6m teh6t a kolozsv6ri j6v6 6vi k6lts6gvet6s el6-k6szit6s6nek, mely st6diumban 6ll6sa fel6l 6s megd6bbenve 6rtes6ltem arról a lesujt6 eredm6nyr6l, hogy a sz6mvev6s6g 6lt6l elk6szitett k6lts6gvet6si el6ir6nyzat j6v6 6vre 90%-ra contemplálja a p6t6d6t.

M6g 6gy leirva is, borzalom fut v6g6ig rajtam a 90 sz6z6l6k eml6t6s6n6l. Egy ilyen koldus v6rosban, mint a mi v6rosunk egy jelent6s6g6 ez a v6ros ad6fizet6 polg6rs6g6nak t6nkr6tet6l6vel, a v6rosi t6rzs-polg6rs6g bizonyos old6r6l k6l6n6s el6szeretettel kultiv6lt expropri6t6ci6j6val 6l6t6leg annak az eddig6n6l sikeresebb megind6t6s6val.

6s a v6ros polg6rs6ga csendesen v6gzi dolgait. A kommun6t6s alusz6konyan k6sz6l6, hogy el6d6ntse a nemzeti szính6z 6llandosit6s6nak k6rd6s6t. A tan6cs pedig nem tal6l ink6bb megold6sra v6r6s feladat6t, mint a — redut-6p6t6st.

Az 6llami k6lts6gvet6s t6rgyal6s6-n6l 6vek 6ta minden 6vben elhangzik a p6nz6gyminiszter 6jak6r6l ez a kijelent6s, hogy a k6zterhek m6r is elviselhetetlenek l6v6n, ad6-emel6sre gondolni nem lehet. 6s a mire gondolni sem mer a II. Vilmos 6lt6l lelkesel6s6 miatt oly 6lesen apostroph6lt f6sicus, azt 6vr6l-6vre j6tsz6va csin6lja Kolozsv6r t6rv6nyhat6s6gi bizotts6ga, a mely — ugy l6tszik — megakarja mutatni, hogy a p6nz6gyminiszter nincs el6g6g6 t6j6kozva a k6z6ns6g tehervisel6si k6pesseg6r6l.

Am egyoldal6nak 6s ezzel igazs6gtalanok voln6nk, ha ennek az 6llapot-

nak az 6di6m6t egyed6l a kommun6t6s, avagy a Tan6cs nyak6ba varrni ak6rn6k. Kommun6t6sunk lehetne az ellen6rzt6s munk6j6ban 6brebb. Tan6csunk a kezdem6nyez6s tekintet6ben k6r6ltekint6bb. Els6 sorban azonban a k6z6ns6g, 6l6t6leg a k6z6szellem hib6s. Nincs ugyan6s v6ros, a melynek polg6rs6ga oly kev6ss6 6r6k6l6dn6k saj6tdolgoi 6r6nt, mint a mi6nk. 6sism6t olyan kev6s van, a melyk6t t6bb 6g6nyt t6maszt6na a v6rgsi adminisztr6t6i 6r6ny6ban, mint a mi6nk.

Az 6g6nyek n6vel6s6ben f6leg az az j6 r6szbe improductiv elem j6r el6l, a mely tulnyom6 r6sz6ben csak „st6t6n6k” tekint6 Kolozsv6rt, de el6lj6r abban, hogy len6zze, kicsinyelje, bit6torolja azt, a mit ez a szeg6ny v6ros produk6lni tud. Pedig m6g a v6rosi 6let szellemi munk6j6ban, az 6rk6lcsi 6ldoz6t6k meghozatal6ban sem veszi ki annyira a r6sz6t, a mennyire t6rsadalmi positi6ja 6s vagyoni helyzet6 azt megengedn6. A 90 sz6z6l6kos p6t6d6 j6 r6szben ez6rt az elem6rt „k6sz6l6.” A mint hogy 6rette k6sz6lt az ut6bbi 10 6v alatt sok olyan dolog, a mi v6rathat6t volna mag6ra.

6mb6r hat6rozott 6z6lom — ha ugy t6t6szik — „f6lrevern6 a harangokat”: azt hiszem, hogy most nem a recrimin6t6i, hanem a gyors cselekv6s munk6ja a feladat.

Ha a kommun6t6s most sem 6bred hivatal6sa tudat6ra, ha 6l6gs6gesnek tartja, hogy a k6lts6gvet6s t6rgyal6s6nak az akad6miai oszt6ly6l6s6kre eml6keztet6 6lmos hangulat6ban majd a k6sz k6lts6gvet6s egyes t6teleib6l ny6rogasson, csipegessen le egy-egy kicsik6t, itt-ott alkudozz6k le egy p6r sz6z6l6kot, vagy — a mint „ravasz ostobas6ggal” eddig tette — a bev6telek ar6nyitalan 6s el-k6pz6lhetetlen felemel6s6vel 6g6yekn6k elt6ntetni a p6t6d6 emel6s6nek sz6k-s6g6t: akkor egy j6 id6re mondjunk le Kolozsv6r gazdas6gi fejl6d6s6hez f6z6tt rem6nyeinkr6l 6s k6sz6lj6nk el a gazdas6gi 6let olyan pang6s6ra, ami mellett az 6llamk6lcs6n6s Szeged 6lete val6s6gos paradicsom.

De k6sz6lj6nk el egy6bre is! K6sz6lj6nk el nevezetesen a v6ros polg6rs6g6nak teljesen jogos el6gedetlens6g6re, arra az elkesered6sre, a mely az ut6kor el6tt is mindig 6t6kkal fogja emlegetni a v6ros mai gazd6lkod6s6nak 6sszes t6nyez6it 6s nagyon m6rs6kelni fogja mag6t, ha benn6nket, v6rosaty6kat, nem dob6l ki egyenk6nt a nagy tan6csterem ablakain.

egy6r6nt felt6l6lhat6 ugy a n6kn6l, mint a f6rfeikn6l. Lombroso, hires turini pszikiater, azonban ett6l m6r6ben elt6r6 6ll6spont6t foglal el 6s a n6ket tartja hazudoz6knak, a mit 6n nem voln6k hajland6k 6l6lmi. Szerinte okul szolg6lnak: a n6 6let6n6val egy6tt j6r6 f6ziolog6iai t6nyez6k 6s a t6rsadalmi bon-ton szab6lyai.

Lombroso szerint hazudoz6sra els6 sorban a testi gyenges6g k6szit6ti a n6t. A n6 testi ereje ar6nyitalanul kisebb, mint a f6rfe6. Ezt a hi6nyt valamik6p6 p6t6lnia kell. Erre csak egy utja van, az 6desked6s, a kedvesked6s, a h6zel6s, avagy a ravaszs6g, a fondorkod6s 6s a f6llent6s. Ezekkel lehet csak megt6rni az er6t. A n6 teh6t, hogy testi gyenges6g6t val6mi ut6n-m6don p6tolja, az igazs6got elferdit6ni k6nytelen.

A n6vil6g teljes megnyugtat6s6ra mondatom, hogy a f6rfe6k se viselkednek m6sk6nt, ha n6l6k er6sebb emberrel van dolguk. A modern f6rfe6 6p ugy h6zel6g azoknak, akik n6la 6rk6lcs6ileg vagy anyagilag magasabb n6v6n 6llanak, mint a hogy a n6 a f6rfe6k.

Lombroso azt 6llítja, hogy a n6ket bizonyos 6let6ni t6nyez6k is hazudoz6sra sark6lj6k. A n6 bizonyos id6k6z6kben rosszul 6rzi mag6t. Igazi b6j6t azonban tiszt6n 6szt6tikai szempontb6l sem vallhatja be. Mi marad h6tra? Sz6lelt, hazug panaszokkal k6nytelen 6l6ll6lni.

Nagy6t t6v6d az az ember, a ki azt hiszi, hogy a f6rfe6 eh6z hasonl6 esetekben nem 6s6r, csavar 6s nem ferd6ti el a val6s6got.

A n6i szem6rem6rzt6t egyik hatalmas oka — Lombroso szerint — a n6k hazudoz6s6nak. A t6rsadalmi bon-ton meg6ltja a n6knek, hogy 6rz6lmi vil6gukr6l nyiltan sz6mot adhassanak. A f6rfe6 minden zs6n n6lk6l kimondhatja, hogy ezt, vagy amaz a h6lgyet szereti, a n6 azonban a legdiszkr6t6bb m6don sem tudathatja 6rz6lmeir6l az 6m6dot f6rfe6t.

6m most m6g van id6 a gondolkoz6sra 6s a cselekv6sre. 6s az alkalom is kedvez6bb erre az eddig6n6l. A p6rtpolitikai ellent6tek vesztettek 6les6g6kb6l 6s 6gy nem nehéz a v6ros kuszt6l k6z6lgoi rendbehoz6s6ra egy6síteni azokat az er6ket, a miket eddig megb6n6t6t, lek6t6ve tartott ak6r a p6rtpolitikai fegyelem f6gg6se, ak6r a multnak az a kes6r6 tapasztalata, hogy a v6rosi 6let minden eddigi 6ly 6r6nyu act6i6j6t megbuktatta, vagy a nemb6nom-s6g opportunizmusa, vagy a szertelen egy6ni ambit6i6 lelkiismeretlens6ge, vagy a p6rtpolitika nem egy6sr puszt6 egy6ni 6r6k6t fed6 merevs6ge.

Most az 6lt6l6nos politikai helyzet kedvez6ni l6tszik az 6nkorm6nyzati tev6k6ns6gnek. A 90 %-os p6t6d6nak fenyeget6 veszedelm6 pedig egy6enesen sark6lja, 6sz6t6nzi e tev6k6ns6g hajland6s6g6t. Fel teh6t a munk6ra, mely a viz6rad6s veszedelm6nek legy6r6s6vel egy6n6l 6r6feszit6s 6s kitart6st k6vetel, de 6pen akkora veszedelm6t is h6r6t el a polg6rs6g feje fel6l, mint a viz6rad6s. 6n Farkas Lajos dr., D6rg6 Albert, D6vid Antal, Nagy Lajos, Szab6 Samu, Boros Gy6rgy 6s Benigni Samu tagt6rsaim6t l6tom arra praedestin6lva 6s k6telezve, hogy a 90 %-os p6t6d6 veszedelm6nek elh6rit6s6ra 6s ezzel egyidej6leg egy, a v6ros h6ztart6s6nak minden vonalon val6 reform6l6s6ra 6r6ny6l6 egy6ses 6s tervszer6 munk6t megind6tsanak. Ezenel apostrof6lom is 6ket a nyilt6noss6g sz6ne el6tt. R6szemr6l 6g6yektem megtenni a magam6t a „harangok felrever6s6vel.”

Dr.

Politikai h6rek.

A parlament megayit6sa. Az orsz6gy6l6s mindk6t haza 6 hon6p 28-6n 6lt6st tart, a melyen ujra felolvass6k a kir6lyi leir6t6t, a melyvel 6 f6l6s6ge az orsz6gy6l6st elnapolta. A k6vetkez6 6l6s6n a k6pv6sel6h6z meg6llap6tja munkarendj6t.

A m6sodik negyed. A p6nz6gyminiszter most adta ki a f6ly6 6v m6sodik negyed6re vonatkoz6 kimutat6st az 6llami p6nz6t6rak forgalm6r6l. E kimutat6s szerint 1899. 6pr6lis 1-t6l junius v6g6ig az 6llami bev6telek 6sszege 3-3 milli6n6 kisebb, a kiad6sok 6sszege pedig 1-2 milli6n6 nagyobb volt, mint a mult 6v megfelel6 id6szak6ban, ugy, hogy a kimutat6s 6t6df6lmill6val kedvez6tlenebb. A visszamarad6s tulnyom6an sz6mad6si jelleg6, amennyiben bizonyos kiad6sok el6bb teljes6tettek. T6nyleges hanyatl6s az 6llamh6ztart6s semmilyen 6g6ban sem t6rt6nt.

Az igaz, hogy a f6rfe6t6l nem sz6kt6k rossz n6ven venni, ha sz6ve 6rz6lmeit kinyilt6v6n6tja. Azonban a komoly f6rfe6 se szokta 6m mindazt a nyelv6n hordani, a mit a lel-k6ben 6rez.

A negyed6k ok — a turini pszikiater szerint — a n6ies karakter. A n6 minden6ron tetszeni akar a f6rfe6nak. Hogy ezt el6rh6sse, esetlegesen k6nytelen 6lt6tk6lni a kor6t, kisebb betegs6geit 6s mindazokat a k6r6lm6nyeket, a melyek az 6 b6j6t leront-hatn6k, vagy csak elhom6lyos6tan6k. Akarva, nem akarva, fiatal6s6got, 6des6g6t, el6vens6g6t, j6l6rzt6t k6nytelen a n6 sz6mul6lni, ha a f6rfe6 tetsz6s6t 6lland6an birni akarja. Igen gyakran m6g a komolys6got, meggondolts6got is k6nytelen a n6 a f6rfe6 el6tt 6lt6tk6lni, mert j6l tudja, hogy a f6rfe6k rendszerint nem sz6vesen l6tj6k a n6ben a zseni6list, a tud6st 6s az alaposs6got. Az okos n6 k6nytelen f6rfe6 izl6se szerint gondolkozni. A n6k kend6zik magukat, festik a hajukat, nyilt 6s rejtett toalette-czikkekkel teljesen elv6ltozt6tj6k igazi form6jukat. Mindez azonban csak az6rt, hogy a f6rfe6k tessenek.

B6t6ran elmondhatjuk, hogy a modern f6rfe6 se j6r el k6lt6n6n. Hogy a n6t teljesen mag6hoz l6nc6olja, 6 sem t6rja fel gy6ng6it, s6t 6g6ykszik min6l jobban kiemelni el6ny6s oldalait. 6t megteszi, hogy a haj6t 6s a bajusz6t s6ti 6s festi, s6t ak6d ak6rh6ny olyan is, a ki v6llf6z6t hord 6s felette v6l6st6kos toalettetek visel.

A n6 minden6ron 6r6k6s akar maradni a f6rfe6 el6tt 6s a mi en6l t6n sokkal fontosabb, ujb6l 6s ujb6l meg akar r6la gy6z6dni, hogy szereti-e a f6rfe6. Hogy ezt a cz6lj6t el6rh6sse, igen gyakran sz6mul6l betegs6g6t, vagy ha esetleg valami csek6ly baja van, ezt a val6n6l sulyosabb természet6nek t6nteti fel.

A f6rfe6n6l sem m6gy ritkas6gsz6mba az ilyen sz6mul6l6s. 6 is szereti pr6b6ra tenni a n6t.

A buza term6s j6v6je.

— H6rom cikk. —

I.

Sir William Crookes a Aritisch Association 1898. 6vi szeptember h6 7-6n Bristolban tartott gy6l6s6n egy igen 6r6k6s 6s nagy horderej6 eln6ki besz6det tartott, a mely 6r6k6s adatain6l fogva m6lt6 arra, hogy az eg6sz vil6g megismerje s ezen leg-6l6t6kesebb helyr6l j6v6 tan6csokat megf6gyelja.

A nagy horderej6 besz6dnek az a v6leje, hogy az ut6bbi 6vben m6r nem termett aynyi buza a vil6g kerek6s6g6n, mint a meny-nyi az emberis6g normalis t6pl6lkoz6s6ra el6g6nd6, tov6bb6, hogy az emberis6g normalis 6s m6gis hatv6nyyszer6 szaporod6sa oly jelent6keny, hogy abban az esetben, ha a vil6g minden talp6lanyai haszn6lhat6 f6ldje buz6val fog 6s bevett6t6i, a term6s6t6l6gok azonban nem emelkednek a jelenlegin fel6l, csak 1931-ig lesz6nk k6pesek az emberis6g6t k6ny6rrel ell6t6ni; az ez id6pont6n t6l mut6tkoz6 szaporulatnak 6ben kellene elpusztulnia, ha csak addig a tudom6ny valamik6pen nem segít a baj6n.

E nagy6n 6s figyelemre m6lt6 besz6det teh6t nem lesz 6r6k6t6len r6szleteiben 6s megismern6nk, hozz6 f6zve itt-ott a saj6t nevezeteket is, kit6l6va az itt-ott a m6g sz6k6s6gesnek mutatkoz6 statisztikai adatokkal.

A nagy k6nk6zus6i emberf6jnak a buza j6form6n n6lk6l6zhetetlen t6pl6l6k6t k6pez6i. Hosszu 6vsz6z6dok tapasztalatai bizony6tj6k, hogy a szellemi munk6t 6s v6gz6 feh6rb6rt6 ember legmunkab6r6bb akkor, ha buz6b6l k6sz6lt k6ny6r k6pez6i f6t6pl6l6k6t s nem sz6l6gh6t 6lland6 t6pl6l6k6t sem a kukoric6b6l, sem a rozs6b6l k6sz6lt k6ny6r. Ezek a feh6rb6rt6 6s buz6k6ny6r6t fogyaszt6 emberek, a kik nemcsak Eur6pa eg6sz t6r6let6t lakj6k, de az Egyes6lt-6llamokban, Brit-Amerik6ban, D6l-Afrik6ban, Ausztr6li6ban, Azsi6ban s D6l-Afrik6ban 6s igen nagy sz6mban tal6l6hat6k, 6vr6l-6vre rohamosan szaporodnak. 1871-ben a k6ny6rv6k6k sz6ma 371 milli6 volt, 1881-ben 416 milli6, 1891-ben 472 milli6, jelenleg pedig sz6muk 516 milli6ra rug. A szapor6d6s teh6t hat6rozottan geometriai, azaz a gyarapod6s 6vr6l-6vre fokozatos6an n6vekszik. A hetvenes 6vek elej6n az 6vi szapor6d6s 4 milli6 300 ezret tett ki, a nyolcvanas 6vekben pedig 6 milli6n6l 6s t6bb volt az 6venk6nti szaporod6s. Az ut6bbi 26 6v alatt teh6t a k6ny6rfogyaszt6k sz6ma t6bb mint egyharmaddal, 145 milli6val szapor6dott.

A k6ny6rfogyaszt6s azonban nem csup6n a fogyaszt6k sz6mbeli szaporod6sa miatt n6veked6t, de n6veked6t k6l6n6sen az 6lt6l is, hogy a fejenk6nti k6ny6rfogyaszt6s is l6nyegesen emelked6t az ut6bbi 6vekben. Igy pl. Skandin6vi6ban az ut6bbi 25 6v alatt a fejenk6nti k6ny6r fogyaszt6s 100%-al n6veked6t; Ausztria-Magyarorsz6gban 80%-al, Franciaorsz6gban 20%-al, Belgiumban 50 %-al stb. s csup6n csak Olaszorsz6gban, Oroszorsz6gban s val6sz6n6leg T6r6korsz6gban cs6kkent egy6nenk6nt n6m6leg a buza-fogyaszt6s.

Megk6r6s6ve m6r most az emberis6g 6t-

lag k6ny6rfogyaszt6s6t, hozz6adva a vet6mag sz6k6s6g6t6t, arra az eredm6nyre jutunk, hogy 1899-ben 844 milli6 hekt6liter buz6ra van sz6k6s6g. A leggondosabban gy6jt6tt s a leghitelesebb adatok szerint az 1897/98. 6vi arat6s sz6lg6ltatott 6sszesen 700 milli6 hekt6liter buz6t, a mely mennyis6g a normalis sz6k6s6g6tn6l 144 milli6 hekt6literrel kev6sebb, amely jelent6keny hi6ny az6rt nem volt eddig 6rezhet6, mert az el6z6 6vr6l 100 milli6 hekt6liter buza-f6l6s6g hozatott 6t az 1898. 6vre. Ennek dacz6ra nem szabad feledn6nk, hogy a fennforg6 6vnek 35 milli6 hekt6liter buzahi6nyval 6s 6¹/₂ milli6 emberszaporulattal ment6nk neki, a min a d6li tartom6nyok korai arat6sa n6m6leg segíthet ugyan, de egy 6lt6l6nos, vagy csak nagy r6szben 6s rossz term6s a p6risi vil6g6ll6t6s 6v6ben m6r nagy kalamit6sokat okozhatna.

Az 1882—1896-6ki 6vek arat6sai leg-t6bbnyire f6l6s6t6t sz6lg6ltatott s 6gy t6temes t6pl6l6k6k keletkeztek, a k6zben es6 n6gy 6v gyeng6bb arat6s hi6nyainak p6t6l6s6ra. A tartal6kok azonban elfogytak, s6t az 1897-6ki term6s nagyon 6s 6t6l6n alul maradt s 6gy a helyzet kezd6 komolyl6va v6lni. Hogy az ut6bbi 6vekben az 6rak vil6gsz6rte oly alacsonyok voltak, az az egy6sz6r6 oka, hogy az 1899-6ki 6v 6ta h6t6lyan buz6term6, s hat olyan rossz term6 6v volt, a mely j6val fel6l adott az 6t6l6n s a melyek olyan buza k6szleteket halmaztak fel, a melyek nem enged6k az 6rak emelked6s6t egy k6t gyeng6bb term6s6 6v6kn6l sem. A tartal6kok most m6r azonban teljesen kiapadtak s az emberis6g csup6n a f6ly6 term6s6kre van ut6lva. De mik6nt mondt6m, a sz6k6s6get 6s oly m6rv6ben emelkedik, hogy az 1894 6vi term6s — mely mind a m6vel6s 6l6 vett buz6f6ld, mind pedig a term6s nagys6g6ra n6zve, az eddig feljegyzett term6sek k6z6tt a legnagyobb volt, kev6sebb, mint a min6 a f6ly6 6vi sz6k6s6g6t.

K6ts6gen k6v6li dolog, hogy a legut6bbi 6vek6ig a buza term6st6s l6p6st tartott a fogyaszt6ssal, s6t itt-ott tulproductio 6s volt. A buzaterm6f6ld6k a fogyaszt6s ar6ny6ban szapor6tattak. A vil6g megbar6t6rozott azzal az eszm6vel, hogy a t6vol buzaterm6 orsz6gok kimer6thetlen gabon6t6rh6zak s azt hitte, hogy a buz6val bev6tett t6r6letek 6vente k6ny6yed6n szapor6t6k6t neh6ny milli6 hekt6rral. 6m a dolog nem 6gy 6ll, mert a buzaterm6 t6r6let f6ld6nk6n sz6gor6an korl6tolva van, de m6sr6sz6t, ha a sz6nt6f6ld-t6r6let 6vente neh6ny milli6 hekt6rral szapor6t6t6k, hamar v6g6re jutunk a mi korl6rt6t terjed6m6 f6ld6nk6k. Mit6n tudjuk most m6r azt, hogy az emberis6g 6vente j6bb, mint 6 milli6val szapor6dik s 6gy az 6vi buzasz6k6s6g6t csak ezen a czimen 6vente legal6bb 98 milli6 hekt6literrel fokoz6dik (csup6n 163.5 liter v6tetett fel fejenk6nt fogyaszt6sra 6s vet6magra) l6ssuk most m6r milyen a vil6gtermel6si k6pes6s6ge ezzel szemben.

A buzatermel6s ter6n ma k6ts6gen k6v6l Amerik6 6s pedig az Egyes6lt-6llamok j6tsz6k a legfontosabb szerepet, a mennyiben az 6vi buzakiv6tel6k meghaladj6 az 60 milli6 hekt6litert. Amerik6 buzaf6l6s6ge a hatv6nas 6s hetvenes 6vekben hirtelen emelked6t, mert ebben az id6ben csakugyan 6ri6si t6r6-

l6thatja mi6dj6rt a val6t. De, ha megfigyel6 6ll6spontra helyezkedik, csakhamar r6j6n, hogy beteg6nek nem f6j a feje, j6l 6t6l6ssza az 6jjeleket. Enni pedig kit6n6n 6szi”, de nem az asztaln6l, hanem rendszerint ott 6s akkor, a hol 6s a mikor senk6sem l6tja.

Ismerek olyan hiszterikus egy6n6ket is, a kik a szomor6 val6t 6s r6zs6s sz6nekkel festik. Boldogs6gr6l, megel6gedetts6gr6l besz6lnek, hol6t val6j6ban nagyon szerencs6tlenek, gazd6gnak, vagy6nosnak t6ntet6k fel magukat, hol6t a val6s6gban nyomorognak. Betegs6g6iket, a mig csak testfiket visz6kolni tudj6k, el nem 6r6lj6k hozz6tartoz6knak.

Igy ferd6tenek az idegbajosok, hogy magukra 6r6ny6ts6k a figyelm6t, hogy magukat 6r6k6s6s 6s felt6n6v6 tegy6k.

Az 6fajta hazudoz6s azonban tulajdonk6pp m6s k6t f6lkra vezethet6 vissza. Ezek egyike: a beteg6k 6l6nk fant6zi6ja, a m6sod6ka pedig: a gyors felejt6s (amnesia.)

Az els6 azt hozza mag6val, hogy az idegbajosok k6szp6nz6l mindazt vesz6k, a mit nekik elmondanak. A k6t6tt mes6t val6n6k k6pz6lik, a benne szerepl6 egy6n6ket pedig t6st6nt 6l6 6s ismer6s egy6n6kre vonatkoz6tj6k. A m6sodik pedig azt eredm6nyoz6i, hogy hirtelen6ben m6r arra sem tudnak vissz6eml6kezni, hogy ezt vagy amazt az 6rtes6l6st honn6t szerzett6k.

Igy 6sik meg azut6n, hogy a mit ebben a pillanatban mint l6gb6l kapott mes6t hallottak, vagy mint novellat6rgy6t olvastak, azt a k6vetkez6 pillanatban mint megt6rt6nt, 6l6 szem6lyekre vonatkoz6tatott esem6nyt adj6k tov6bb, a harmadikban pedig m6r a hir t6rjeszt6it 6s emlegetik.

Jaj annak, a ki azt mondan6, hogy az eg6sz csak l6gb6l kapott, k6lt6tt mese. Az idegbeteg ez ellen a leghat6rozottabb6an kelne ki, s6t mi t6bb, esk6vel k6sz volna m6ger6s6teni, hogy a mit mond6: t6st6ta igazs6g. Így

AZ „ELLENZ6K” T6RGZ6JA.

1899. Szeptember 13.

A hazudoz6k.

Irta: Dr. Nagy B6la.

Azt hiszem, mindenki ismer egy-k6t p6ld6nyt azok k6z6l a sz6nal6mas emberi alak6k k6z6l, a kik sohasem mondj6k meg az igazat, hanem mindent elferdit6ve 6s kiford6tva adnak el6.

Nem a sz6 k6z6ns6ges 6rtelm6ben vett sz6f6ld6k6t 6rtem ezek alatt, a kik el6re megf6ld6lt6t, b6n6s sz6nd6k6kkal t6veszik meg embert6rsaik6t; hanem azokat az abnorm6s embereket, a kik minden k6l6n6s 6r6k6k n6lk6l, n6ha 6ntudatos6n, legt6bbsz6r azonban teljesen 6tudatlanul hazudoznak.

K6l6n6s emberek ezek. A legnagyobb komolys6ggal kezdik meg a besz6lget6st, a n6lk6l, hogy tudn6k, mit 6s akarnak elbesz6lni, a n6lk6l, hogy csak sejt6nek 6s, hogy mire f6gnak kilyukadni. Keres6ve-keres6k a hangz6s fr6zis6kat, a bombasztikus, semmitmond6 kifejez6seket 6s szerfelett kedvelik a gesztusokat.

A komoly hallgat6 legott 6s6z6veszi, hogy itt k6l6n6s emberrel 6ll szemben. Ut6bb pedig meggy6z6dik r6la, hogy az elbesz6l6 milyen sz6nal6mas emberi alak. Minduntalan homlokegyenest ellenkez6 v6lem6nynyilv6n6t, a naivit6s6g k6vetkez6t6len 6s a gyengeelm6j6s6g6 naiv. Besz6de t6rgy6nak fon6l6t minduntalan el6r6t, argument6ci6t hij6n6n pedig egyszerűen 6s6r, csavar 6s hazudozik.

Az6k a pszichologusok, a kik az ef6le f6jt6tj6 emberek lelki 6llapot6val behat6an foglalkoznak, azt 6ll6tj6k, hogy a hazudoz6s e form6ja az idegbeteg emberek saj6t6ja 6s

letek foglaltattak le buzatermelésre. 1885 óta azonban a buzatermő föld évenkénti szaporodása minden évben kisebbedett s jelenleg az Egyesült-Államoknak ugyszólván már semmi műveletlen prári földje sincs. A kitünő szűz talajokat gyorsan felhasználták s ma a buzatermő föld területe legfeljebb a kukorica, rozs vagy más hasznos növények rováására nagyobbittható.

Ezzel szemben azonban egyetlen egy országnak sem szaporodik a lakossága oly mérvben, mint épen az Egyesült-Államoké. Száz évvel ezelőtt csak 4 millió, ellenben 1890-ben 62 és 1/2 millió lakosa volt; a szaporulat 1880-tól 1890-ig nem kevesebb, mint 12 millió. Miután pedig az emberiségnek bevándorlás és természetes szaporodására minden feltétel kedvező, feltehető, hogy a szaporodás ott a jövőben sem fog csökkenni, sőt ellenkezőleg hatványszerűen fokozódni. Természetes következménye ennek, hogy az Egyesült Államok buzakivitele, már a közel jövőben jelentékenyen csökkenni fog s egy emberöltő sem kell ahhoz, hogy teljesen megszűnjön. Pedig az Egyesült Államok gabonakivitele az összes buzakivitelnek egyharmadát tette ki, s ha a maga 50 millió hektoliterjével lemarad, máris roppant nagy kalamitásokat fog világszerte okozni.

Azitélet után.

A minisztertanács.

Páris, szept. 12.

A minisztertanács hosszan tanácskozott a Dreyfus ügyről. Határozatot azonban nyilván nem hoztak, mert a hivatalos miniszteri jegyzék csak annyit konstatál, hogy az **ítéletet az egész országban megnyugvással fogadták.**

Autentikus helyről vett értesülésünk szerint kormánykörökben azzal a tervvel foglalkoznak, hogy Dreyfust **adminisztratív uton szabadonbocsátják**, hogy így a pörbeli rehabilitációt megakadályozzák. Csak hogy ezt a tervet aligha fogják kivihetni, mert Dreyfus hívei föltétlenül pört akarnak, a végből, hogy Dreyfusnak katonai becsületét visszaszerezhessék.

Dreyfus tudórvészes.

A Berl. Tagbl. párisi tudósítója szerint Pozzi doktor, a híres orvostanár megvizsgálta Dreyfust és kijelentette, hogy fizikuma menthetetlenül oda van. Legfeljebb két évig élhet még el, mert gyógyíthatatlan tudórvészben szenved.

Tüntetések

Triest, szept. 12.

A rennesi haditörvényszék ítélete miatt itt tüntetések voltak Dreyfus mellett és ellene. Mikor az ítélet közüldomásra jutott, néhány fiatal ember a francia konzulátus előtt is akart tüntetni, de a rendőrség szétverte őket, mire a tüntetők beértek azzal, hogy néhány kiáltást hallattak az ítélet mellett és ellen. Öt embert letartóztattak. A Chiozza-kávéházban is akartak tüntetni, de az eső miatt a tüntetők nem mentek ki az utcára. Végre a rendőrség szétosztotta a tüntetőket és két embert ellenszegülés miatt letartóztattott.

EMKE.

Jelen vannak: gr. Béli Ákos elnök, gr. Kornis Viktor alelnök, Sándor József t. alelnök főtitkár, Balogh Károly jegyző, Szekula Ákos ellenőr, Gyárfás Benedek számvizsgáló, Deaky Albert, br. Feilitzsch Arthur dr. tagok, dr. Deák Albert, Fekete Gábor,

hazudnak egész öntudatlanul az idegbajosok. Ide vezeti a szerencsétleneket beteges fantáziájuk és rossz emlékezőtehetségük.

Lombroso azt állítja, hogy a nők sajátja a hazudozás. Kifejtették erre nézve a nézetünket. A leírtaikhoz még csak annyit akarunk hozzáfűzni, hogy ez a magában véve ártatlan hazudozás legfeljebb csak annyival fordul elő gyakrabban a nőknél, mint a férfiaknál, a mennyivel sürűbben észlelhető az idegbaj a hölgy, mint a férfivilágban.

Darrell Hester tapasztalatai.

Angolból fordította: **AMICA.**

IV.

(Folytatás.)

(13)

Carpenter ur megfordult, valami háromkodás formát morogva. Kiment a fák árnyékából, a Hester ruháját majdnem érintve, a mint mellette elhaladt. Magda csendesen állott, még mindig azzal a gunyos mosolylyal az arczán.

Hester és Arnold mozdulatlanul állottak, nem tudva, hogy tovább menjenek-e vagy maradjanak.

A Dick után becsapódó ajtónak a zaja törte meg a csendet. Ekkor úgy látszott, mintha Cliffe kisasszonyt az ereje hirtelen elhagyta volna. — Halványan és reszelte állott ott egy pillanatig, a hol Dick hagyta, aztán fokozatosan lejjebb-lejjebb rogyott, míg végre a nyár ezer édesességétől édes puha gyepen fektüdt és hallották ötöt keserű sírásban törni ki.

Ekkor, mint két bűnös, Reynold ur és Hester csendesen ellopóztak.

— Mit tegyek? — kérde Darrell kisasszony szánalmasan nézve fel az Arnold arczára. Mondja meg, mit csináljak? El kell

Ferencz József, Hóry Béla, Kuszko István, Páll István, Polez Rezső, dr. Török István, Vuchetich Sándor, dr. Weiss József alapító és választmányi tagok, Treichlinger Ernő mérnök (Zürich.)

Elnök az ülést megnyitván, üdvözlí a választmányt, s egyszersmind bejelenti, hogy a szűnődő alatt jun. 25-én a választmány nevében szomorú köteletségének tartotta Hegedűs Sándor kir. kereskedelemügyi miniszter vál. tag. édes anyja elhunytá alkalomból Kolozavárt a miniszterhez részvét küldöttséget vezetni, a mit a miniszter az egyesülethez intézett meleghangú levélben is köszönt meg. Hasonlóképpen szomoruan jelenti be, hogy f. évi június hó 2-án Kovács Ferencz apátplébános az igazgató választmány egyik legbuzgóbb tagja M.-Vásárhelyt elhunyt.

A temetésen a választmányt t. alelnök és Hory Béla képviselték, koszorút helyezvén a ravatalra, a sirnál pedig Sándor József mondott gyászbeszédet, a ki az öreg igazgató tanács megbízásából a közgyűlésre nyomtatásba megjelent emlékbeszédet is írt. Indítványozza, örökíttessék meg jegyzőkönyvéleg a kiváló férfiú emléke; elfogadtatik.

A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatván, hitelesítetik.

T. alelnök fötitkár megteszi havi jelentését a szűnődő alatt végzett nagy munkáról. Ezek szerint a közgyűlés és az Évi jelentés elkészítésén kívül kinyomtatott és felcímezett, 500 darab új gyűjtőív, melyek most vannak expedició alatt.

Új rendes tagokul jelentkeztek. Polez Rezső ügyvéd, dr. Lukács Adolf egyetemi tanár, Nagy Károly ref. theol. tanár Kolozsvárról, Dóczy Endre ref. tan. B.-Hunyadról, Lerner Antal keresk. Bajáról, Vermes József ép. váll. Ipolyágról. Az alapszabályok 7. §-a szerint egyhangulag felvételtnek.

Merza Lajos főpénztáros betegség miatt a megjelenésben váratlanul akadályozva lévén, helyette Szekula Ákos terjesztí el a jun., juli és aug. havi forgalmi és vagyon kimutatást aug. 31-ről. Ezek szerint a 3 havi forgalom 35,522 frt 68 kr., ebből készpénz bevétel 19,510 frt 87 kr. Összes vagyon 1,294,984 frt 80 kr., ebben 3 havi vagyon növekvés 11,663 frt 27 kr., szolgáld örvendentes tudásul.

T. alelnök-főtitkár jelentést tesz a f. hó 17-iki gy.-fehértvári közgyűlés és az algyógyi kirándulás előkészítéséről.

Az igazgató-választmány az intézkedéseket mindenben jóváhagyja és a tagok felhivatnak ezen ünnepélyes közgyűlésre, mely ő felsége Erzsébet királyné felett tartandó kegyeletes emlékbeszéddel lesz egybekötve, minél számosabban megjelenjen.

Az algyógyi székely földmives iskola évről vizsgái f. hó 19—20. napjaira lévén kitűzve, a vizgálatra Sándor József és Lészay Ferencz kiküldetnek. Egyben a választmány megejtí a földmives iskolába pályázott növendékek felvételét.

Bemutattatik dr. Jancsó Benedek „Történelmi forrás” munkájának „A román nemzetiségi törekvések története és jelen állapota” II-ik kötete, melyet a bírálók u. m. dr. Kuun Géza gróf, dr. Szádeczky Lajos és dr. Moldován Gergely egyhangulag a legkedvezőbb bírálatban részesítettek. Az 1200 frt segély kiutaltatik.

Kiutaltatnak továbbá a következő kulturális segélyek:

- Balázsfalvi Emke-iskola átalakítására 376 frt.
- Besztercei Emke-óvónak rendkívüli 100 frt.
- Aranykúti iskola melléépületéért 70 frt. Ez iskolánál egyszersmind Móssa Attila birtokosnak tevékenységeiért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatik.
- Jód-ratsonyai népiskola tanítójának szept. 1-től havi 10 frt.
- Szászvárosi József müncheni szobrász növendéknek 50 frt.

innét mennem minél előbb! Azt kell tennem!

— Oh, szegény Magda — szegény Magda!

— Egyenesen haza megy — kérde Reynold — vagy előbb meglátogatja azokat az embereket, a kiktől a napokban beszélt — nagyatyjának a másik távolról való rokonait?

— Ha rögtön elmegyek innét — mondá Hester idegesen. — On — ön nem gondolja, hogy ő — mondatát bevégezellenül hagyta; de Arnold megértette ötét.

— Félek, hogy azt fogja tenni, — válaszolá Arnold a fejét rázva. Csak siettetni fogja egy kissé a dolgot, ha kegyed elhatározza a menetet. De kegyed nem fél tőle, ugy-e nem fél?

— Bizonynal nem; de sajnálom a szegény Magdát! — válaszolá Hester szelíd részvétell.

— Mi nem segíthetünk rajta, — mondá Reynold ur komolyan és abban a pillanatban nem vette észre, hogy azzal a kis „Mi” szóval a mellette levő leánnyal azonosította magát. A saját baját egyedül kell hogy elviselje. Koronként mindnyájunknak azt kell tenni. A legcélszerűbb, a mit íranta tehetünk az, hogy úgy kell magunkat viselni, mintha semmit sem hallottunk volna. Legalább ezzel meg lesz mentve a büszkeség.

— Én a rajta való segítségem nem tartom lehetetlenségnek, — viszonzá Hester elgondolkozva — azt gondolom, hogy meg tudom azt tenni. Most nem mondom meg Önnek, hogy miképpen, de azt gondolom, hogy meg tudom tenni.

Arnold lenézett az ő gyermekes ártatlan arczára, melynek természetes kedvességét a holdvilág emelte és mélyebb tette és légzését gyorsabban érezte jónni és különös édes sovágás töltötte be szívét. Lehetőséges volt-e, hogy szerette ötét — szerette azt a leányt, kinek vagyna oly akadályt képezett

6. László Gyula székely cselédmozgalom támogatására 300 frt.

A magyar nagy-zsombori Emke iskola Emke népkönyvtára javára aug. 19-én 45. frt. 89. krt. jövedelmezett tombola estélyt rendeztetett. A népkönyvtár elnökeül *Demetter* Kálmán ref. lelkész felkéretik.

Az Eötvös alap hozzájárulván a Gyer-tyánffy jutalomnak *Varga* József algyógyi áll. tanító számára kiadásához, erről nevezett tanító értesítettik.

Választmány megállapítja a kolozsvári r. kath. egyház számára adandó 43,200 frt. 50 éves 5¹/₂%-os törlesztési kölcsön szerződési tervezetét.

Még több kisebb kérdés letárgyalása után a gyűlés az elnök éltetésével véget ért.

Szép férfiak.

A mint a nők között voltak egyesek, a kik ideális szépségükkel tűntek ki, éppen úgy voltak férfiak is, a kik szépségükkel tettek szert hírnévre.

Apollo és Antonius olyan nevek, melyek nem is annyira férfit, mint már inkább fogalmat jelentenek, éppen úgy, mint Eros, Mars és Herkules. A középkorban igen sok vidéken a férfi-szépség ideáljának Krisztust tekintették, a germánoknál Siegfriedet, a hős ifjút. A régi szép férfiak közül első sorban Marcus Aurelius, a római császárt kell megemlíteni, a kit szépség tekintetében legfeljebb testőrségének kapitánya, a fiatal Theodo mult felű.

Ez a Teodo, egy született svájci, kétszer mentette meg egy bölény támadása elől a császár életét; a midőn otthagya a császári szolgálatot, germán területen telepedett le, a melyet Urspergnak nevezett. Ebből keletkezett az idők folyamán Auersperg, a még most is virágzó osztrák család ősi fészke és neve, melynek ugy férfi-, mint a női-tagjai évszázadok óta tűntek ki szépségükkel, a mit — ugy látszik — ősapjuktól örökötek.

Mert, hogy a szépség némelyik családnál, szinte örökölődik, az bizonyos. Vannak bel- és külföldi családok, a melyeknél évszázadokon keresztül így volt a dolog. Így kiűntek a német Hohenstaufenok, a Babenbergok és a Hohenzollern-nemzetiség. A Habsburg-családnak is volt egy csomó feltűnő szép férfitagja, a kiket — mint Frigyes és Vilmost — „szép” melléknévvel is ruháztak föl.

Braunseweigi Ottó herceg is olyan szép férfi volt, hogy mikor meg akart házasodni, három királynő is pályázott a szívére.

Igen szép volt Zsigmond császár is, ugyszintén I. Miksa, a kinek halántékát ugy övezte körül aranyárga haja, mint a nap sugar. Ő a 15. század legszebb férfi volt. Rendkívüli szép emberek voltak: Soliman a hatalmas török szultán és emek ellenfele, gróf Salm Miklós, Mátyás királyunk, Nagy Péter, Lotharingiai Ferencz, Mária Terézia férje, és I. Sándor orosz czár.

A mi nemzetségeink között szépség tekintetében kiűntek a Szapáryak. Gróf Szapáry Ferenc, a ki mint orvos az ötvenes években elsőnek honosította meg minálunk a feleség gyógymodot, egyedül a remek. szép testalkatával és arczával valósgos csodákat művelt betegei között.

Természettudósaink különben azt mondják, hogy nemcsak erő, hanem szépség tekintetében is hanyatlak az emberiség, de azért nem kell attól félni, hogy nem lesznek már szép férfiak a jövőben.

A ki igazi szép férfiakat akar látni, az menjen Kis-Ázsiának Adana és Aleppo tájékára és nézze meg az ott élő tisztavérű törököket, mert azok mindegyike a férfiszépség mintaképe. És ez a szépség ugy az archan, mint a testalkatnál közös az ázsiai török-mongol néppal sokkal tökéletesebb, mint a kaukázusi.

Ez okból találni, — így írja ezt egy tösgyökeres német lap — a magyarfönemesek között

mely eltávolította ötöt tőle? Ha igen, mily vak és gondatlan volt addig játsznai az éles fegyverrel, míg az éles sebet ejtett rajta! Egy pillanat alatt átgondolta a helyzetet. Ő soha sem mondhatja meg Hesternak, hogy szereti; ha azt tenné, a leánynak joga volt azt gondolni és azt himni, hogy ő is éppen olyan számító, önző és haszonleső volt, mint Dick. Mert a házassága által elvesztiné a a mostani állását és azonkívül száz font évi jövedelemnél nincsen többje. És elhatározta, hogy az önbecszeret elvesztése nélkül egy férfi sem élhet a felesége vagyonából. Tehát, ha el tudja kerülni, soha sem szabad többé Darrell Hesterrel találkoznia.

És, míg ő mind ezeket elgondolta és a saját és mellette levő leány jövőjéről határozott, Hester a Magdára vonatkozó terve lett gondolkozott és magában édesen mosolygott felette.

Azt gondolom, hogy most jobb lenne bemennünk — mondá Arnold oly különös változással a hangjában mit saját maga is kénytelen volt észre venni — az az, ha megengedi, beviszem kegyedet és aztán el kell mennem.

Ma este még sok dolgom van odahaza és — és attól tartok, hogy az utóbbi időben sok időt pazaroltam el. Oly kellemes volt itt lenni, hogy rest lettem és megfellekedtem a munkámról. De ma estétől kezdve egy új lapot kell forditanom.

Tehát nem jön oly gyakran ide? kérde Hester és családás volt a hangjában és az oly jól esett Arnoldnak. De a következő pillanatban gyűlölte magát az önző érzésért, mely mindazonáltal minden idegét édes rezgésbe hozta.

Nem — nem jövők oly gyakran, mint eddig, válaszolá, annál szilárdabb hangon, mert oly nagyon nehéz volt ma gondani. És azt gondolom, hogy ha kegyed rő-

igen gyakran olyan alakokat, a melyeknek férfias szépsége mindenkit csodálatra ragad és elbűvöl.

No, ha a németek mondják mi rólunk ezt, akkor csakugyan ugy kell neki lenni, mert ők nem igen szeretnek nekünk hizelegni.

SZINHÁZ.

Bérlet-hirdetés

az 1899—1900. téli évadra.

Van szerencsénk a nagyerdemű közönséget értesíteni, miszerint a 186 előadásból álló bérlet 1899 október 1-én veszi kezdetét és tart 1900 ápril. hó azon napjáig, melyen a 186-ik bérlet lejár.

Az évad műsora:

Az évad nevezetesebb ujdonságai a következők: *Ezer év, Henschel fuvaros, Szőke Katalin, Hüttelen, Arany asszony, Családi örömlők, Robinsonok, A királyné apródja, Kuzovkin, A végrehajtó, Adorján báró, A fehér csikó vigjátékok és színművek. Cid, Britannicus és Oedipus tragédiák. Sulamith és Roland mester operák. A görög rabszolga, Unatkozó király, Uiazás egy apa körül operettek. Lányok anyja, Bünhődés népszínművek. — Színe kerülnék továbbá új betanulással: Medea, Judith és Holofernes, Cymbeline, XI. Lajos, Hernani, A velencei kalmár, Szentiván éji álom, Tudós nők, Aesopus, Fogaró házassága, Csók, Szép Diego klasszikus tragédiák és vigjátékok. Faust, Ernani, Hugenották, A boissy boszorkány operák. Turán Anna, Czifra nyomorúság, Agglegények, Munkányi, A szerelem bolondjai, Dolovai nábob leánya, Aranyember, Idegen nő, Othón, Bűnös, Cydonia alma, Tündérújjak, Egy szegény ifju története, Szüveltségek, Gyöngéd rokonok színművek és vigjátékok. Furcsa háború, Szegény Jonahán, Kékszakállu herceg, Üdvöske, Varázshedű, A háromcsőrű kacsa operettek.*

Ezenkívül a fővárosi színházakban színekerülő sikert aratott darabok.

Művezetési és gazdasági személyzet:

Művezető-igazgató: Follinus Aurél.

Rendezők: Szentgyörgyi István, Vendrei Ferencz, Janovics Jenő.

Intendánsi titkár és főpénztárnok: Tóth József.

Igazgatósági titkár: Kápolnai János.

Ellenőr: Pásztor János.

Pénztárnok: Pusztay Béláné.

Sugók: Poprádi Árpád és Garai Ferencz.

Karnagy: Stephanides Károly.

Zenekar: a m. kir. 21. honvéd ezred zenekara.

A színtársulat előadó személyzete:

Bajor Riza, Fáy Szeréna, Hatala Györgyi, Horváth Paula, Kissné Árpási Katalin, Komlósi Emma, Korányi Frida, Laeczó Aranka, Miklósi Ilona, Székely Irén, Turehányi Olga, Wlassák Vilma, Várad Miklósné, I. Vársárhelyi Vilma, Ághyné Veron, K. Bíró Anna, Farkas Emma, Fehérvárné Anna, Fehérvári Marcsa, Kápolnainé Giza, Lengyel Margit, Lengyel Klári, Miklósi Margit, Miklósi Mariska, Nyiregyházi Róza, L. Szabó Ilona, Vank Istvánné, Zách Teréz, Bihari Ákos, Bónis Lajos, Fehér József, Heltai Nándor, Janovics Jenő, Iványi Antal, Kassai Károly, Kövi Ede, Leóvey Leó, Mányai Zsigmond, Mezei Mihály, Nyárai Antal, Szentgyörgyi István, Tompa Kálmán, Török

vid idő mulva eltávozik, legjobb lesz még ma este elbucsuznunk.

Kinyújtotta a kezét, a mint beszélt; de Hester nem fogadta el. A helyett elfordult és mélyen lesütött fővel ült és kissé meghajlott alakja felett oly elhagyott, oly vigasztalhatatlan kifejezés volt, a mi az ifjut mélyen meghatotta és azt az érzést költötte fel benne, hogy az a sietség, melylyel őt elhagyni készült, épen olyan önzés, mint egy másik férfinak az a törekvése, hogy Hestert a pénzéért vegye el.

Természetes, hogy az elbucsuzást csak úgy értem, ha időközben nem tehetek kegyednek valami szolgálatot! tévé utána gyorsan; ámbár tényleg, nem gondolt olyasmire, midőn az előbb beszélt.

Ne engedje magát általam zavaratni, mondá Hester, de oly halkan, hogy Arnold alig tudta a szavait megérteni.

De az nem lesz fáradság, — sürgeté az ifju élénken és komolyan. Kegyed tudja, hogy nem lehetne az. A legnagyobb örömmre szolgálna az képzelní magamról, hogy kegyednek bármiben hasznára és szolgálatára lehetek.

Én — én azt kívánom, hogy bár ön ne menne el! — dadogta a leány és Arnold könnyeket látott a szempilláin. Mert lássa, önön kívül nincsen senkim, a kihez bármínő hajban szabadon beszélhetnék. Én megpróbáltam ezekben az emberekben bizni és a saját részemről agyanakodástól féltém. De önt és a szegény Magdát kivéve, itten nincs senki, a kihez fordulhatnék, vagy a kire számíthatnék.

Es Magda néha egészen dühös. Nem félek tőle.

De ő olyan, mint a kinek valami nagy fájdalmat kell elviselni és a szenvedése miatt a saját barátait ellen fordul. Tudom, hogy csak a fájdalom az, a mi őket oly türelmet-

Károly, Vágó Béla, Várad Miklós, Vendrei Ferencz, Ághi Sándor, Barabás Károly, Fehérvári József, Gergely Márton, Gerzson Kálmán, Landosz Albert, Lantos József, Stadler Frigyes, Szabó Domokos, Szabó József, Vank István, Zajonghi Elemér.

Főfestő: Keindl Sándor. Főruhatárnok: Hamari György 3 segéddel. Főgépész: Bau-mann György 3 segéddel. Diszmester: Jámbor Imre 9 segéddel. Szeretárnok: Klein Herann 3 segéddel.

Bérletárak, 7 havi kötelezettséggel előre fizetve.

H e l y e k	186 bérlet- előadás	Egy óra eső részlet Egész bérlet	Fél bérlet
Közép páholy	670 frt	96 frt	48 frt
Alsó páholy	550 frt	80 frt	40 frt
Felső páholy	378 frt	54 frt	27 frt
Zsölye I. és II. sor	220 frt	32 frt	16 frt

Az időközi bérleteknél, melyek kevesebb, mint 7 havi kötelezettséggel bírnak, a bérletárak fokozatosan emelkednek.

A páholyjog tulajdonosok, valamint a mult évi t. bérloők kéretnek jogaik, illetve bérletheielyik megújítása iránt f. évi szeptember hó 14-től szeptember 17-én déli 12 óráig intézkedni, mert azontul az új jelentkezők igényei fognak igénybevetetni.

Bérelni lehet f. hó 14-től kezdve szept. 19-ig, naponként 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-tól fél 5-ig a Nemzeti Színház irodájában. Pásztori János ellenőrnél.

Színlapra előfizetheti egész évadra 1 frt.-jával a színház nappali pénztárnál, vagy a színlaposztónál a Nemzeti Színház béklyezett nyugtája ellenében.

Kolozsvárt, 1899. szeptember hó 12-én.

A Kolozsvári Orsz. Nemzeti Színház Igazgatósága.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, szeptember 13.

— **Az EMKE gyulafehértvári közgyűlésére** újabban jelentkezett Kolozsvárról: *Vuchetich* Sándor posta és táv. igazgató, dr. *Török* István és *Balogh* Károly ref. főgygymn. tanárok, *Benigni* Sámuel, *Bakk* Lajos, *Gombos* Ferencz és neje, *Pollák* Sámuel, *Treichlinger* Ernő mérnök (Zürich), dr. *Deák* Albert ügyvéd; *Bánffy*-Hunyadról *Koleszár* Lajos; *Maros*-Vásárhelyről újabban *Bürger* Albert és *Farkas* Izsák birtokosok és *Horváth* József főgygymn. tanár. Az Algyógyra kirándulók tekintettel a koci-utra figyelemzetnek, hogy meleg felsővel lássák el magukat.

— **Kolozsvári tűzoltó zenekar új szervezése.** A kolozsvári tűzoltó zenekart újból fogják szervezni. A zenekar tisztikara ajánlani fogja, hogy azokat az egyéneket, a kik tehetség, képzettség és pontosság tekintetében a zenekar fejlődését egy vagy más tekintetben előmozdítani nem tudják, ossza be az egylet a műszaki osztályokhoz, vagy pedig helyezze póttartalékba. A zenekari osztály arra törekszik, hogy Kolozsvár intelligensebb polgárságának 14—16 éves, a zenére hajlammal bíró, kotta ismerő fiaiból neveljen a tűzoltó egylet védő szárnyai alatt egy derek polgári zenekart, mely intelligencia, művészi képzettség s fegyelem tekintetében a más zenekaroknál magasabb színvonalon álljon s hozzájáruljon ezzel is a város közművelődéséhez. Ezt az irányzatot a város polgársága minden körében nagy tetszéssel fogadták s már eddig akadtak jó nevelésű, igyekvő fiúk, kik az ifju zenekarba leendő felvételre jelentkeztek.

— **Bakancs-szállítás a kispárnak.** A hazai kisipar legelterjedtebb

lenné teszi és még sem kívánom ötöt mindig a saját ügyeimmel terhelni, míg ellenben, ha ön kezom ügyében volna, itt elhallgatott.

— Mindig kéznél leszek, — válaszolá Reynold ur vidáman, — midőn szükségse lesz reám — és talán néha akkor is, midőn nem lesz. De az a kegyed hibája lesz és nem az én rovásomra esik.

ágának, a cipésziparnak tudvalevően a katonaság részére való szállítás a fő éltetője s ez okból évről-évre nagy várakozással néznek az érdekelt körök e szállítás ügyének eldöntése elé. A közös hadsereg részéről elenyészően csekély mennyiséget rendelnek magyar kispárosoknál, míg ellenben a honvédség évről-évre nagyobb mennyiségű lábbelit csináltat a kispár után. Mint értesülünk, a honvédelmi minisztérium elhatározta, hogy az 1900-ik évben összesen huszezer pár bakancsot és könnyű cz pöt rendel a hazai kispárosoknál s e mennyiség elosztására nézve javaslatokat kért a kereskedelmi és iparkamarától. A kamarák természetesen készséggel válnakoznak e munka ellátására, azonban több kamara elhatározta, hogy felirat intéztessék a kormányhoz, melylyel a honvéds g összes lábbeli-szükséglete és a közös hadsereg ebbeli szükséglete Magyarországra eső részének szállítását kizárólag a kispár számára reklamáltassék.

— **Iparosok szövetkezete.** A kolozsvári iparosok általános szövetkezete nagy lépésekkel halad előre. A kispárosok élénk érdeklődést mutatnak a kezdeményezés iránt. A szabályokat Várady Aurél dr. ügyvéd, az iparosok közérdekeire való tekintettel, az intézőkkel egyetértőleg, teljesen önzetlenül dolgozta át, hogy azok a törvényes követelményeknek és alakításoknak megfelelhessenek. A szabályzat nem sokára törvényes megerősítést nyer és a szövetkezet működését megkezdi. Már eddig is 170 iparos jelentkezett belépésre és ezekhez mindennap újabb aláírók csatlakoznak. Az iparosok értelme-sebbjei mindjárt az akcióz elején átlátták, hogy a kívülről beáramló iparczikkek nyomásával szemben csak összefogózva és szövetkezve védekezhetnek és csakis így szoríthatják ki a kolozsvári iparosok véret kiszívó osztrák ipart. E szövetkezetnek még egy nagy előnye lesz, a mi egyes kispárosok érvényesülését teljes mértékben lehetővé teszi. Egy éven belül u. is behozhat az oleő vilamos erőt. Azok az iparosok, kik mechanikai erő hiányában nem tudtak versenyt tartani más, főleg külföldi nagy iparosokkal, a szövetkezet révén, közösen állíthatnak műhelyeket és munkatermeket s ezekben potom árért áll majd rendelkezésükre az az energia, mely a furás, faragás, csiszolás, fűrészelés, porlyózás műveleteit az iparosok keze alá végezte. A szövetkezetbe Kass Antal aranyozónál kitett iven iratkozhatnak be.

— **Beiratás.** A Mária Dorothéa Egyesület által fenntartott főiskolában az új kurzus megkezdődik. A beiratások okt. 15-ig tartanak. Jelenkezni lehet az állami felsőbb leányiskola helymagyarutcazi irodájában. 38. sz. az egyesület ellenkénél. Ugyanott bővebb felvilágosítást is kaphatnak az érdeklődők. Tandíj 3 frt egy óra, de előre kell befizetni 3 hónapot, azaz 9 frtot. Akik oklevelet akarnak nyerni, azoknak egy évig kell tanulniok, mivel a háztartásban minden időszaknak meg van a maga teendője. Beiratás 1 frt. Rendkívüli tanulók, a kik inkább szépen tálalni vagy finomabb ételeket akarnak tanulni 6 forintot fizetnek egy óra. De Gerandó Antonia.

— **Elhalasztott vadászat.** József Ágost főherceg nagy vadásztársasággal készült a kabona-polyánai vadászterületre e hó 15-re. Ez időben azonban Ferencz Ferdinánd főherczeg nem vehetett volna részt a vadászon s ez okból azt október hó 15-re halasztották. József Ágost főherczeg két pompás vadászkastélyt építtetett a gyertyánligeti fűrdő szomszédságában, a melynek termet most rendezik be. Híre jár, hogy a vadászon részt vesz Koburg Ferdinánd fejedelem is. Az ő lakosztályál a gyertyánligeti fűrdő egyik pavilonját rendezik be, a mely néhai Rudolf trónörökös vadász kastélya volt. Lánczy fővadász már jelentette, hogy busás vadállományra bukkant a popidliki havasokon.

— **Ünnepély a preszákai emléknél.** A nemrég lefolyt abrudhányai tanitógyűlés alkalmával az alsófehérmegyei tanitók hazafias ünnepet rendeztek a preszákai emléknél. A tanitógyűlésre ugyanis a Gyulafehérvár—Zalatna közti vonaton mentek a tanitók s a miniszter kérésükre engedélyt adott, hogy a vonatot a preszákai emléknél megállítsák, míg ők ott ünnepi beszédet tartanak és az emléket megkoszorúzzák. Dél előtt 11 óra tájban ért oda a vonat s a tanitók — mintegy 60—70-en — az Ompolyon átkelve, az emléket körülvették. *Szabó* Gyula magyar-igeni tanító tartott lendületes beszédet az emléknél, hangja messze elhallzott az ott hegyekkel körülvett völgyben. Beszéde után megkoszoruzta az emléket s ezzel a rövid hazafias ünnepély, melyen *Szabó* Gyula alsófehérmegyei tanfelügyelő és a budapesti központból kiküldött dr. *Göös* József is jelen volt, véget ért.

— **Nyilvános számadás.** A kolozsvári hivatal szolgák betegsegélyző és temetkezési egylete augusztus hó 13-án megtartott lobbogó-szentelési és az estéli táncvigalom alkalmával bevétel és kiadásokról e hó 10-én a választmányi ülésen számolt be a reudró bizottság a következően: bevétel 1385 korona 06 fillér; kiadás 886 korona

02 fillér, jövedelem maradt, 549. korona 04. fillér. A rendezőség részletes elszámolását annak idején lapunknak is beküldötte.

— **Az E. K. E. választmány**a folyó hó 15-én d. u. 5 órakor a főtükári hivatalban (Jókai u 11.) gyűlést tart. E gyűlésre a választmányi tag urakat tisztelettel meghívjuk. Kolozsvárt, 1899. szept. 12. Br. *Feilitzsch* Arthur társelnök, *Radnóti* Dezső főtükár.

— **Betömik a csatornát.** Kolozsvárt a Rejtek-utczában kezdődő csatorna, melynek bűzhödő tartalma a közegészségügyet veszélyeztette, multkorai felszólalásunk következtében betömés alá kerül. A mérnök hivatal már hozzá is kezdett a betömési munkálatokhoz. Kapcsolatban ezzel azokat a háztulajdonosokat is, kiknek házi kanálisuk e csatornába nyílt, büntetés mellett kényszeríteni fogják, hogy házi vezetéküket és csatornájukat készítsék el.

— **Komlóvásár.** A segesvári komló termelők szövetkezete az idén is rendez vásár csarnokában komlóvásárt a földmívelésügyi kormány segédelmével. Az első szept. 15—16-án tartják meg, s azontul minden hét esztőrtőken lesz vásár. Számos külföldi sör-gyáros jelentette be idáig a komló vásáron való részvételét, a hol a termelők is szép számmal ígérkeztek megjelenni. A vásár 15-én reggel 9-kor nyílik meg.

— **„Historiának“ és nem rágalmaknak** tanúságairól van szó tegnapi vezércikkünk végső sorában. A szavak felcserélése sajtóhiba, a mit ezennel helyreigazítunk.

— **Salamon János** siremlékére Keresztessy Pál kolozsvári kereskedő 4 koronát, Gy. Sipos Károly pedig 2 koronát adott át Nagy Gábor pénztárnoknak.

— **Nappali és éjjeli szírvárvány.** Tegnapi két szírvárványban gyönyörködött Kolozsvár közönsége. Egyiket d. u. a nap verőfénye fonta az ég azur képre. A másik este 7 óratól fél 8-ig volt látható. A hold szelid fényének sugarai törték meg a vékony felhőkön s ez még szebb látványt csinált, mint a nap sugar. Az idő az éjjeli rendkívüliségekben brillírozott, máskülönbben is 6 fok volt csupán a meleg s ez reggel emelkedett 7 fokra. Délben 13 fok R. volt az árnyékban.

— **Nagy idők tanuja.** Steiger Ágoston m. kir. banyatanácsos meghalt Máramaros-Szigeten 89 éves korában. Az elhunyt a nagydíkok volt a tanuja. 1848. évben kabolapolyánai vasgyárnak volt az igazgatója, midőn ottan ágyukat öntöttek. Gyászszólják: Kolozsvárt leánya Steiger Vilma és férje — Bányay Kálmán és gyermekeik mint unokák, ifj. Bányay Kálmán és Bányay József.

— **Sarah Bernhardt** ifjítószere. A nagy francia tragika következő szert használja: Hatvan gramm kánszereszt, másfél csésze tengeri sőt és két csésze borszeszt egy literes üvegbe kell tenni és az üveget forró vízzel megtölteni. Ezt a folyadékot, melyet Sarah Bernhardt „Bau sédative“-nek nevez, használat előtt fél kell rázni, puha szivacsot kell bele mártani, azzal a testet lemosni és aztán finom posztóval ledörzsölni. Ennek megtörténte után az ember elbágyad és jól alszik.

— **Az esernyő kora.** A ezilinder százéves jubileuma, melyet nemrég ünnepeltek meg, arra indított bizonyos kutatókat, hogy az esernyő korát is megállapítsák. Az e téren folyamalba tett kutatások sok kívánni valót hagynak hátra, egy azonban bizonyos, hogy az esernyő kora a száz évet meghaladja. Már a mikor XVI. Lajos király Varennesbe szökött, egy esernyő esett ki a kocsiból, melyet a járókelők fölszedtek és a községházra vittek. Ez a történelmi becsű parupli, mely ma egy földbirtokos tulajdonja, meglehetősen nagy, kissé otromba butoradarb, kék selymébe rózsaszín sáv van beleszőve és botja, melyen nincs semmi díszítés, aranyozott bronzból készült. A nevezetes esernyő ma is durva szűrke vászon huzatában van. Ezen tul az esernyő eredete meglehetősen homályos. Némelyek szerint 1680-ban találták föl, de már egy 1673-ban fölvetett királyi leltár tizenegy különféle színű tafotával és három vizeskő vászonnal bevont esernyőről tesz említést, melyeknek kétségtelenül az volt a rendeltetése, hogy az esővel daczoljanak.

— **II. Edison.** A villamosság ezermesterének, Edisonnak a fia is a felfedezések terére lépett és konstátalunkk fel mindjárt azt, hogy tultesz még az apján is. Bizonyos, hogy olyan híres embernek a fia nem kezdheti el a dolgot csekélységekkel. Most már önálló felfedező a fia is és a mivel a nagyreményű örökös megkezdette a feltalálást, az nem más, mint a gondolatok lefotografálása. Az egész felfedezés még titok, a mit eddig tudnak róla, az a következő: Edison ur elővesz egy embert, lenyírja a haját, valami ragadós anyagot önt a fejére és azután titokzatosan készülékével fotografikus felvételeket csinál az illető ember gondolatairól. Edison felfedezésénél abból indul ki, hogy nagy gondolatok, az az valami nevezetes dologról való gondolatok megdagasztják a fejet, míg kisebb jelentéktelenebb gondolatok csak igen kis du-dorodásokat idéznek elő. Ez minden, a mi eddig a felfedezésről kiszivárgott. Ha igaz a dolog, akkor II. Edison feje mindenesetre nagyon meg lehet dagadva.

— **Dohányzó állatok.** Az állatország tagjai általában nem viseltetnek valami barátságos a dohány iránt, sőt ellenkezőleg, a legtöbb még a dohányfüstöt sem állhatja, mind a mellett a kuriózumok kutatói följegyeztek néhány adatot, melyben dohányzó állatok szerepelnek. Így egy angol cikuszának sokáig fővonzereje volt egy dogue, mely a közönség nagy gaudiumára esténként kiszí-

vott egy pipát. A kutya annyira hozzászokott a dohányzáshoz, hogy végül vasárnap is, a mikor nem volt előadás, nem nyugodott, míg a pipát meg nem kapta. A madarak között a papagályok közül kerülnek ki a dohánykedvelők, ezt azonban nem ugy kell érteni, hogy a papagályok szivaroznak vagy cigarettáznak, hanem — bagóznak. A dohánylevelek levét élvezik, mely élvezetnek az az ára, hogy lerészegednek és az ittas emberhez hasonlóan, elvesztik az egyensúlyt. Sok dohányzót lehet találni a majmok között is, ez azonban — ismerve a majmok nagy utazási hajlamát — könnyen érthető.

— **Hamisítják a rózsalaajat.** Ha valaki eddig Törökországból származó rózsalaajat vett, azzal a meggyűvással vásárolta, hogy nem lehet dolga hamisítvánnyal. Ma azonban a jámbor „koránhívők“ közé is beplántálódott a hamisítás s az ezzel járó tisztességtelen haszon utáni törekvés. Hamisítják a rózsalaajat a kazanlikban ép ugy, mint a gyárakban, minden ellenőrzés dacára. A hamisítás céljaira a guajakia-olajat használják némi geranium-olajjal keverve és a művi olajat többé-kevésbé kristályos állapotban hozzák forgalomba. A hamisítás különben már halmazállapotáról s szagáról is felismerhető. A művi rózsalaaj ugyanis 91 Celsius foknál olvadó kristályos alkohol. Bulgáriában különben a rózsalaaj-kereskedők az olaj fagyas pontját használják a hamisítvány kimutatására, mi többé-kevésbé szintén biztos eredményre vezet. A hamisított olajnak gyenge, a teardószar emlékeztető illata van s már azáltal is elüt a természetes rózsalaajtól, a melyet a rosa centifoliaból állítanak elő s amely ilyenképen annak jellemző szagával bír.

— **A halál órája.** A statisztika, mely minden téren kutat, foglalkozott azzal a kérdéssel is, hogy melyik órájában szokott az ember meghalni? A párisi „Journal de Médecine“ erre a kérdésre nagyon eltérő válaszokat ad. Egy glasgowi orvos észrevétele szerint az ember a legtöbb esetben reggel 6 órakor szokott meghalni és ezt az állítását 15.000 példával erősíti. Dr. Baeldes szerint a férfiak és a nők nem egy időben halnak meg. Mig a férfiakat az ő nézete szerint reggel öt és hét óra közt szokta a halál elragadni, a nők rendszerint este halnak meg. Dr. Schneider berlini orvos ezzel szemben 57.000 esetet hoz fel arranézve, hogy az emberek mindkét nemnél reggel öt és hét között van. No ennek az orvos urnak a pacienzeit nem kell irigyelni! Dr. Roseri olasz orvos szerint az emberek delután szeretnek a lét gyönyöreitől megválni. A párisi Sarpetriére kórházban azt tapasztalták, hogy a nap minden órájában fordulnak elő halálozások; legkisebb számban este hét és tizenegy óra között.

— **Amerikai könyvtárak.** A Bibliotéque Universelle érdekes cikket közöl az amerikai könyvtárakról. Az Egyesült-Államokban háromszor annyi nyilvános könyvtár van, mint az egész Európában. Amerika legnagyobb könyvtára a kongresszus könyvtára Washingtonban; 748.115 kötetből és 245.000 füzetből áll. Az amerikai könyvtárak átlag nem nagyok, jobbra 8—10.000 kötetből állnak, de ezekhez aztán mindenki hozzáférhet. A legtöbb amerikai nagyvárosban minden ezer lakosra jut egy közkönyvtár. Mindegyik könyvtárnak egy nyomtatott katalógusa is van, a melyet ingyen mekaphat bárki. Ez természetesen végtelenül megkönnyíti a könyvtárak használatát.

— **Keresetért** megvételre egy pár fiatal jól betanult kopó (him és bak.) Ajánlatok H. Gerőhöz belkőzep-utca 38. sz. a. I. emelet intézendők.

— **Tanuló fingererek** 14 éves korig teljes ellátásra bármikor felvételenek. Értekezhetni Wesselenyi Miklós-utca 3. sz. (Tauffer czukrászata felett), emelet, 15. ajtó.

Szerkesztőségi üzenet.

Egy előfizetőnek. M. Vásárhely. Kérdésével tessék a „Magyar Franciaza Biztosítói Társaság“ kolozsvári ügynökségéhez fordulni.

KÖZGAZDASÁG.

Kimutatás

a szamosujvári takarékpénztár részvénytársaság 1899. augusztus havi forgalmáról.

Bevételek: Pénztárátmozgatol 6148 frt 41 kr. Bevételek 26794 frt 62 kr. Kamatok 2847 frt 84 kr. Váltók 80466 frt 30 kr. Kötvények 2338 frt 80 kr. Jelzálog kölcsön 746 frt. Összesen: 119341 frt 97 kr. *Kiadások:* Betétek 20434 frt 58 kr. Kamatok 81 frt 2 kr. Váltók 48138 frt 3 kr. Kötvények 940 frt. Jelzálog 450 frt. Maspénzintézetnek 45000 frt. Tiszviselők fizetésére 280 frt. Irodai szükségletekre 18 frt 93 kr. Adákra 417 frt 84 kr. Pénztármaradvány 3581 frt 57 kr. Összesen: 119341 frt 97 kr.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék“ táviratai, telefon tudósításai és sürgöny-levelei.)

Dreyfus-ügye a főváros közgyűlésén.

Budapest, szept. 13.

A főváros közgyűlésén Eötvös Károly interpellált a Dreyfus ügyben. Nem sürgeti, ugymond, a választ, de kérdi, résztvegyen-e és mily mértékben a főváros párisi kiállításon. Nem akar ugyan beavatkozni egy független állam belügyeibe, de van egy kérdés, mely az egész társadalmat érinti, az igazságosság és emberszeretet kérdése. Oly ügy nyert befejezést a Dreyfus-ügy-

gyel, melyben föl kell tenni a kérdést, vajon a törvénykezés csak az igazságnak, vagy pedig felekezeti, vagy katonasági, vagy más érdekek szolgálatában áll. Jogunk, kötelességünk kutatni, olyanok-e a viszonyok, állapotok, hogy ott bemutathatjuk-e fejlődésünk eredményét. Megfontolt választ kér erre.

Polgármester az interpellációra nem felelt.

A czár a lengyeleknek.

Budapest, szept. 12.

Orosz és lengyel lapok szerint Miklós czár fontos engedményeket tett a lengyel nyelvnek. Ez engedményekre a czár Imere-tinszky herczeg, varsói kormányzó és Lighin tanácsos javaslatára határozta el a magát. E szerint a közép iskolákban a tannyelv általában a lengyel és mint kötelező tantárgy a lengyel nyelvtan is szerepel vidékek szerint többé-kevésbé oly módon, mint eddig az orosz. Felsőbb osztályokban nyelvtan helyett a lengyel irodalom lép az orosz mellé, minek megfelelően az egész tanterv változást szenved. A lengyel lapok nagy örömmel üdvözlék a czár elhatározását; a „Kraj“, mely a fentebbieket a legbiztosabb forrásból közli, a következő kommentárral kíséri: „A lengyel nemzet okul a mult tapasztalatain és be fogja bizonyítani az orosz állam férfiaknak, hogy nem hálátlan az engedményekért s nem fog visszaélni a kedvezményekkel, melyektől ellenségei annyira félnék.

Csongrádiak a belügy miniszternél.

Budapest, szept. 12.

Hegyi Antal plebános és Kovács János ügyvéd vezetése alatt Csongrádról 56 tagu küldöttség járt a belügy-miniszternél elpanaszolva a Csongrádon uralkodo visszás állapotokat, közigazgatási, de különösen a város gazdaszat kezelése körül történt vissza élesek. Arra kérték a belügyminisztert, intézkedjék lehetőleg sürgösen a türhetetlen helyzet megváltoztatása iránt.

Szell Kálmán mintszterelnök távollétében a küldöttséget Szell Ignác államtitkár fogadta. Szivesen hallgatta meg szónokukat, tudomásul vették panaszaikat és kérésüket; ígérte, hogy alaposan megvizsgáltatja ügyüket s mindent el fog követni, hogy a csongrádi állapotok kellő orvoslást találjanak. A mennyiben a vizsgálat visszaéléseket, törvénytelenségeket, vagy szabálytalanságokat derítene ki, intézkedni fog, hogy azok azonnal megszüntetessenek s az elkövetők törvényes uton felelősségre vonassanak. Az államtitkár ígérete kellemesen nyugtatta meg a küldöttség minden egyes tagját.

A belügyminiszteriumból a csongrádiak, — mint megannyi függetlenségű polgár, — Kossuth Ferencznek, József körúti lakására mentek, hogy ennél is tisztelegjenek; Kossuthot azonban nem találták otthon.

Fegyelmi vizsgálat a székely leányok miatt.

Budapest, szept. 13.

A Keleti Értesítő jelenti:

Hihetetlen hírt közöl a Seps-Szent-Györgyny megjelenő „Székely Nemzet“ című lap. E szerint Háromszékmegye közigazgatási bizottsága Székely György indítványára vizsgálatot indított Kiss Jenő kézdívásárhelyi polgári iskolai tanár ellen, a miért az székely leányokat vitt Budapestre. Székely György, tudvalevőleg Háromszékmegye ilyefalvi kerületét képviseli. A megye monographiájában épen ő ismertette a kivándorlás veszedelmét. Annál érthetlenebb fellépése Kiss Jenővel szemben, kinek önzetlen, hazafias ténykedését nagy rokonszenvvel és elismeréssel fogadták mindenfelé. Mit szól ehez a kormány, mely ép most rendelet után rendeletet ad ki a kivándorlás meggátlása érdekében, s a mely nemcsak appellál a társadalom tevékenységére? A székelyföld társadalmának ez idő szerinti aktív munkásai különben problema előtt állanak. Hogy ellenakciózt indítsanak e sérelmes esethől kifolyólag az oligarchia megtörésére, vagy teljesen földadják a küzdtert a székelység ügyeinek nagy kárára.

Tiszáék kilépnek a kormány-pártból.

Budapest, szept. 13.

A „N. Napló“ írja:

Tisza Kálmán nagyobbszabásu politikai enuncziációt kívánt tenni Nagyváradon, a melynek keretében éles

kritika alá veszi a Széll-kormány eddigi működését, kaczerkodását az ellenzékkal és annak turbulens elemeivel. Nyíltan fogja hirdetni Tisza Kálmán, hogy mivel a kormány valósággal hadat üzent a 67. óta fennálló és a kiegyezést mindvégig biztosító szabadelvűpártnak, **nem marad más hátra, mint hogy a mostani chaotikus szabadelvűpártból kilépjenek azok a régi, kipróbált hűségű szababelvű képviselők, a kik eddig is csak hazafias kötelességből maradtak meg a fuziósszabadelvűpártban, nehogy kilépésükkel lehetetlenné tegyék a válságból való kibontakozást és a kiegyezési kérdések nehézségeinek megoldását.**

Erre az elhatározásra közvetlen okot — hír szerint a legutóbb tartott minisztertanács szolgáltatott, a melyen újra több, a régi szabadelvű-párt által támogatott főispán felmentését határozta el a Széll-kormány.

Bpest, szept. 13.

E hírlelésre vonatkozólag ma delután bpesti tudósítónktól a következő sürgönyt vettük:

A N. Napló fenti hírére Tisza Kálmán kijelentette, hogy az nem egyéb, mint az illető ujság képzelődésének szüleménye.

A pápai gyakorlatok.

Pápa, szept. 13.

Tegnap estve a hadgyakorlatokra ide érkeztek Krieghammer közös hadügyminiszter, Ferdinánd trónörökös, ki gróf Eszterházy Móriczhoz szállt.

E közben jött Fenyvessy főispánhoz az udvari távirat: *a király nem jön és a gyakorlatot lefuvatni parancsolja.*

A távirat nagy meglepetést okozott. A király elmaradásának az az oka, hogy József főherczeg táviratilag azjelentette a királynak, hogy a rossz idő teljesen elcsigázta a legénységet.

Bolcas és társai.

N.-Várad, szept. 13.

Ismeretes, hogy a mult évben Bolcast és még néhány román tanulót nemzeti üzelmek miatt kizártak a n.-várad jogakademiáról.

Most Bolcas és társai kérelmet nyújtottak be az akadémia igazgatóságához, hogy vegyék fel őket.

Bozoky igazgató megígérte felvételüket azon felvétel alatt, ha a nemzetiségi üzelmekkel felhagynak jövőre.

Erre Bolcas és társai annyira dühbe jöttek, hogy most egy nyilatkozatot adtak ki, a melyben szidalmazták Wlassicsot és a kormányt.

A végén követelik feltétlen felvételüket.

Dreyfus állapota.

Páris, szept. 12.

Pozzi híres orvos kijelenti, hogy habár nem vizsgálta meg Dreyfust, csak a tárgyalási teremben látta, de konstátálja, hogy Dreyfus fizikailag össze van törve. Izom bénulásban szenved. Karja, ha fölemeli, mint fadarab visszsaesik.

Folytonos hányingere van. Csak tejjel él. Azt se bírja, sohse fog teljesen kigyógyulni,

Rövid ideig fog élni.

Szerencsétlenség.

Budapest, szept. 13

A nádor-utcazi patikában egy luszter leszakadt s ennek következtében gázrobbanás történt.

A tulajdonos súlyosan megsérült. Az utcazn a patika előtt elmenők közül is sokan megsérültek.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felölő szerkesztő és laptulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTÉR.

Van szerencsém a n. é. hölgyközönségnek tisztelettel jelenteni, hogy a helybeli piacon egy egészen újonnan berendezett

női divatáru üzletet

nyitottam.

Kérem a n. é. közönség nagybecsű pártfogását.

Kiváló tisztelettel

Hirschfeld György,
főter 34. (Szathmáry-ház.)

Sz. 6909—899. tkv.

850. 1—1.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kolozsvári kir. Törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az „Economul” részvénytársaság végrehajtónak, Biris Szimion m.-fodorházi lakos végrehajtást szenvedő elleni 120 forint tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte a kolozsvár-vidéki kir. járásbíróság területén levő M. Fodorháza községben és határára fekvő és a m.-fodorházi 230. tjkvben A f 1—12. rsz. a. felvett és a végrehajtást szenvedő nevével időközben Csuej Stefan és neje Biris Irina nevére átvitt ingatlanokra és pedig a 386. 387. hrsz. ingatlanra 53 frt, a 434. hrszra 12 frt, az 596. hrszra 4 frt, a 764. hrszra 23 frt, az 1151. hrszra 5 frt, az 1420. hrszra 20 frt, a 84. hrszra 160 frt, a 762-3 hrszra 7 frt, a 766-2 hrsz. 126 frt, a 964-2 hrszra 22 frt, az 1316-1 hrszra 19 frt és az 1921-3 hrszra 39 frt becsértékben mint ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte s hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1899. évi október hó 12. napján délelőtt 10 órakor M.-Fodorháza községházánál megtartandó nyilvános árverésen — a megállapított kikiáltási árón alul is el adatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 100/o-át bánatpénzzel készpénzben, vagy az 1881. LX. tez. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ban kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t. czikk 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Csiszér Károly,
kir. tszéki bíró.

Sz. 371—1899 tkvi.

848. 1—1.

Árverési hirdetményi kivonat.

A moesi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kolozsvári takarékpénztár és hitelbank részvénytársaság végrehajtónak Pap Salamon mező-záhi lakos végrehajtást szenvedő elleni 600 forint tőkekövetelés és járul. iránti végrehajtási ügyében a kolozsvári kir. törvényszék és a moesi kir. járásbíróság területén levő M.-Fráta községben s a m.-frátai 326. sz. tjkvben A f 2. rsz. a. 338. sz. tjkvben A f. 1. rsz. a. 368. sz. tjkvben A f 1. rsz. a. 462. sz. tjkvben A f. 1—3. rsz. a. 476. sz. tjkvben A f. 1. rsz. és a 491. sz. tjkvben A f 1. rsz. a. ingatlankokra az árverést összesen 597 frt ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte s hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1899. évi szeptember hó 25. napján d. e. 10 órakor M.-Fráta községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árón alul is elfognak adatni.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 100/o-át vagyis 59 frt 70 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. tezik 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. trvezik 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A moesi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság.

Kelt Mocson, 1899 június hó 27. napján.

Kovács,
kir. táblabíró.

Sz. 291—1899 tkvi.

849. 1—1

Árverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy utóajánlati kérvényező Draia Józsefnek az „Aurária” abrudbányai takarékpénztár végrehajtónak Bízle a Kosztantin mogosi lakos végrehajtást szenvedő elleni 138 frt tőke, ennek 1895. július 29-étől járó 6 százalékos kamatai 72 frt költség és jár. behajtása végett az abrudbányai kir. járásbíróság területéhez tartozó Mogos község 59. sz. tjkvben foglalt A f 1—20. rend. 381, 407, 408, 414, 416, 423, 446, 449, 464, 466, 472, 476, 72172, 7224, 7243, 7249, 72532, 72572, 7259, 72611, 7340, 7354, 73542, 7362, 7675, 7688, 78122, 78132 ingatlant és tartozékai Mogos községházánál megtartandó nyilvános árverésen 1899. évi szeptember hó 29. napján d. e. 10 órakor a kikiáltási ár 10 százaléknak kész vagy a 42. §-ban felvett árfolyammal számított s az 1881. évi november 1-én 3333. L.M. szám alatt kibocsátott rendelet értelmében ovadékképes értékpapirban kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett a kikiáltási árón alól is elfognak adatni.

Abrudbányai kir. telekkönyvi hatóság, 1899 évi június hó 24-én.

Weress,
kir. bíró.**Felhívás!**

Ezennel van szerencsém a t. cz. osztálysorsjegy vevőknek becses tudomására hozni, hogy az **V. sorsjátékban** az első osztály húzása **f. é. november hó 16-án és 17-én** tartatik meg és a következő számok föléírásításomban beszerezhetők:

1351-től	1400-ig	28101-től	28150-ig	45801-től	45850-ig	73975-től	74000-ig
3276 „	3300-ig	32476 „	32500-ig	46901 „	46950-ig	76401 „	76425-ig
6051 „	6075-ig	34301 „	34325-ig	48576 „	48600-ig	78776 „	78800-ig
6176 „	6200-ig	34976 „	35000-ig	51101 „	51150-ig	82926 „	82950-ig
14776 „	14800-ig	38526 „	38550-ig	52601 „	52625-ig	87026 „	87050-ig
16376 „	16400-ig	39226 „	39250-ig	64501 „	64525-ig	91901 „	91950-ig
25101 „	25125-ig	39301 „	39325-ig	68076 „	68100-ig	92226 „	92250-ig
26626 „	26675-ig	45601 „	45625-ig	68401 „	68450-ig	95276 „	95300-ig

Minthogy már e hó közepén az V. sorsjáték sorsjegyeinek kiadását megkezdtem, felkérem a t. cz. vevőközönséget, kik a fent felsorolt számokra játszmán kívánnak, megrendeléseiket legkésőbb **szeptember 15-ig** hozzám juttassák, mert csak akkor számíthatnak biztosan a megrendelt számára. Az első osztálynak az ára:

Egy egész **6 frt.** Egy fél **3 frt.** Egy negyed **150 frt.** Egy nyolezard **75 kr.**

A megrendelt sorsjegyeknek árát szíveskedjék postautalvánnyal hozzám minél előbb beküldeni, hogy a kívánt sorsjegyszámmal biztosan szolgálhassak.

Teleki Zsigmond Péccsett,

a m. kir. szabad. osztálysorsjáték föléírásítója. 833. 3—3.

Bernstein padló-fénymáz,
Pillanet padló-fénymáz,
Email Glasur fehér és színes,
fest és fényez egyhuzamban.
A MARX LAJOS Bécs, Mainz és Szentpétervári fény- és festékgyárából.

Gyorsan száradó, tartós és mindenki velé kezelhető fénymáz, padlók, konyhabutorok és bármilyen fa, vas vagy bádóg házieszközökre. Kétféle mosható festék fakra, konyhai öblítő helyeken.

Raktára **Gergely Ferencz, Blasini Sándor és özv. ifj. Pere Istvánnénál.** 778. 4—6.

Nagy raktárt tartok a mai kor igényeinek megfelelő fésű árúban.

Első erdélyi fésű-gyár

Kolozsvárt, külszappan-utca 2.

Magyarországon egyedüli fésű-áru gyár!!!

Előállít mindennemű fésűáru készítményeket a legdrágább kiállítás-tól u. m. silkrot, elefántcsont, gyöngyház szaruból készült legartisztikusabb bontó és porfésűkig.

Elvállal mindennemű javításokat és silkrot forrasztásokat. Az erdélyi részekben csak egyedül készít.

Egy hajtű ujratisztítása **5 kr.**
Helybeli, valamint vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesít

794. 5—20.

Simon László és T.
fésűáru gyáros.

Hajtjuk a legújabb francia divat szerint nagyválasztékban raktáron kaphatók.

E l a d ó

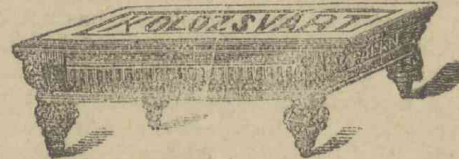
Majális-utcában egy villa 200 öl kerttel, 4 parkettás szoba, előszoba, fürdőszoba, veranda, cselédszoba stb. továbbá egy 8 lóerős locomobil.

Továbbá:

Nagy-utca 7. sz. alatt 4 szobás lakások kiadók!

Értekezhetni Kolozsvárt, Nagy-utca 7. sz.

828. 3—6.

Török Sándor fűszerkereskedőnél.**PÁLLÁN HENRIK**
BILLARDASZTALOS

Wesselényi Miklós-utca 5. szám.

Raktáron kaphatók kész új és átalakított

Billiardok, kávéházi kasszák, dákók és labdák

és minden hozzátartozandó cikkek.

Felvállalom bármilyen billiard átalakítását, kisépreztését, teke-asztalt karambolra, karambol-asztalt teke-asztalra és mindkét játszmat e kétféle mandanellal egy asztalra is alkalmazom. — E téren való szakértelmemet ezen a pályán 20 évi működésem tanúsítja. 781. 6—10.

—(Vidéki megbízásokra készséggel vállalkozom!)—

Tiszta kezelés!**Uj nagy kenyérsütőde!**a hol mindennap négyszer friss kenyér kapható, jó barna (buza) **kenyér 20, 40 és 60 kr.** darabonként.Finom **czőkös pesti kenyér 20, 30 és 40 kr.** darabonként.

— Súly szerint is kapható —

Kőfalsori szappan-utca 13. szám.**Angi Testvérek.**

810. 4—10.

Tiszta kezelés!**Minden családnál szükséges egy varrógép,**

azt pedig legjutányosabban csak

Bernáth E. Sándornál

(Vashid mellett)

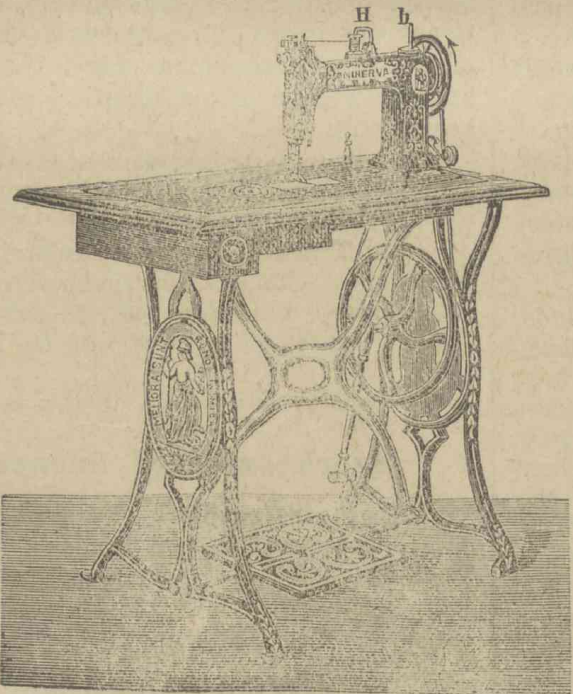
Telefonszám 412.

lehet kis havi részletfizetésre egy a vidékieknek, mint a helyben lakóknak venni!

Raktáron van: **Singer, Medium, Titania, Heud és Neu Minerva, Howe, Cylinder, Láncszem-öltő, Gritzner, kis- és nagy Körhajós, Kézi, Harisnyakötő** és a legújabb **Kézi himző-gép**, a melyen félóra alatt bárkit megtanítok dolgozni!!

A régi gépet becsérelém!
A javításokat olcsón és gyorsan elkészítem.

515. 36—00.

Sürgőnycim: **Bernáth gépraktár Kolozsvárt.****Uj üzletnyitás!**

Van szerencsém a n. é. közönségnek tisztelettel jelenteni, hogy a helybeli piacon

főtér 34. sz. Szathmáry-féle házban**HIRSCHFELD GYÖRGY**

törvényszékieg bejegyzett czég alatt

női divatáru-üzletet

nyitottam.

Dusan berendezett üzletem áruai közül különösen elismerésméltók: a jó ízléssel válogatott legújabb francia- és angol **női ruhaszővetelek** legfinomabb és olcsóbb kivitelben is, a legújabb **selymek** egész toilettéknek és díszeknek, **francia barchettek** és **báronyok, csipkék, szalagok, paszomenterie és gyöngy-díszek, nap- és esőernyők, miederek**, a legjobb hírnévű Schroll féle **schiffonok, piquet-barchettek** stb. stb.

Nagy raktárt tartok **bélések- és szabó-kellékekből**, melyeket a legjutányosabb árban számítottam.

Midőn üzletemet a n. é. közönség szíves pártfogásába ajánlom, ígérem, hogy azt kiérdemelni mindenkor legfőbb törekvésem leendő.

Kiváló tisztelettel

851. 1—5.

Hirschfeld György.**BIRTOK,**

Jövő év jan. 1-től átadhatólag azonban f. év október 1-én is M.-Szengyelben — vasuti állomás mellett 580 holdas tagosított **külső tanyai birtoka** Betegh Ferencznek, biztosított jövődelmi kezelésre avagy haszonbérbe 4—6 évekre kiadó, f. hó 25-ig kellő szerződés és egyezség mellett.

Bérleti kivételes esetben ugyanezen birtokkal a belső 170 hold területű birtokrész és az ezen fekvő udvari lakás, nagy gyümölcsöskert és szőlőterülettel is átadható jövő év április havától kezdőleg.

Értekezhetni a tulajdonossal személyesen vasut állomás — **Gyéres.** 840. 3—3

Kun Mátyás

késműáru raktár és javítási műhely Kolozsvárt,
Belmagyar-utca 2. szám.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy **1864 óta fennálló** 795. 7—26

késes-üzletemet

a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg újonnan rendeztem be, egyidejűleg raktáromat dusan felszereltem, konyha, asztalt és zsebkecsék, öltők, beretvák, kerti és méhészeti eszközökkel.

Továbbá nagy raktárt tartok kardok és vivőeszközökből és minden e szakmába vágó elő nem sorolt cikkekkel.

Mindennemű javításokat elfogadok és kifogástalanul eszközölök.

Louis D. Meunier & Co.**pezsgő-gyár Kolozsvárt.**

Ajánlja: Tiszta erdélyi hegyi borokból, francia módszer szerint készült

kitűnő pezsgő borait.

(demi-sec, és dry-dry.)

Igyunk hazai „Meunier” pezsgőt!**LOUIS D. MEUNIER & Co.**

pezsgőgyár Kolozsvárt.

Iroda: Rőza-utca 1. szám alatt.

788. 6—6.

SOLYMOSY ÉS TÁRSA BETÉTI-TÁRSASÁG

Sürg nycim: Solymosy-gépgyár

gépgyár- és vasöntőde Kolozsvárt.

Telephon 186.

Készít legjutányosabb áron és legpontosabb kivitelben a mai legmodernebb igényeknek teljesen megfelelő: álló és fekvő **gőzgépeket** a legújabb és legkisebb áros térrel működő dugattyús vezérművel; gőz- és szíjhajtású **szivattyukat, sajtókat,**

teljes szeszgyári-, malom és téglagyári berendezéseket,

gőz-kazánokat, vízi-kerekeket- és turbinákat; valamint maideanemű gazdasági gépeket, u. m.: eséplőgépet, járgányokat, rostákat, Trieureket, szecskavágókat stb.

Különös figyelmébe ajánljuk egy a t. gazdáknak, mint kereskedőknek nagyban gyártott

ekéinket,különböző gazdasági, kereskedelmi és épület **öntvényeinket, u. m.: oszlopokat, esigalépesöket** stb. stb.Mindennemű gépek és géprészek **javitását** a legjutányosabb áron és teljes megelégedésre eszközöljük.Összes általunk szállított munkánkért legmésszebb menő **jótállást** vállalunk el

Tervezettel és költségvetéssel készséggel szolgálunk.

Szíves pártfogásukat kéri

151. 50—*

SOLYMOSY és TÁRSA betéti-társaság.